

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Stella Annani
08-563 085 69
Stella.annani@uka.se

Stockholms konstnärliga högskola
Rektor

Stockholms konstnärliga högskolas ansökan om tillstånd att utfärda konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området konstnärliga praktiker

Universitetskanslersämbetets beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) beslutar att ge Stockholms konstnärliga högskola (SKH) tillstånd att utfärda konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området konstnärliga praktiker.

Ansökan och ärendets hantering

SKH har inkommit med en ansökan till UKÄ om tillstånd att utfärda konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området konstnärliga praktiker. För granskning av ansökan har UKÄ utsett följande sakkunniga: Jan Kaila (ordförande), vetenskaplig rådgivare inom konstnärlig forskning på Vetenskapsrådet och forskare vid Konstuniversitetet, Helsingfors, och professor Leena Rouhiainen, Konstuniversitetet, Helsingfors, samt lektor Johnny Wingstedt, Högskolan Dalarna. De sakkunnigas bedömning baseras dels på SKH:s ansökan om examenstillstånd, inklusive komplettering, dels på intervjuer som genomfördes den 26 februari 2016. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Bedömningen av ansökan har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) samt utifrån de aspekter och kriterier som finns sammanställda i *Universitetskanslersämbetets prövning av ansökan om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom ett område* (reg.nr 242-271-15).

Samtliga aspekter, *område för examenstillstånd, forskarutbildningsmiljö, handledarresurs, kvalitetssäkring och ekonomi*, har av de sakkunniga bedömts vara tillfredsställande. De sakkunnigas sammanfattande bedömning är att SKH har de förutsättningar som krävs för att utfärda konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området konstnärliga praktiker. UKÄ instämmer i de sakkunnigas bedömning.

Beslut i ärendet har tagits av universitetskanslern Harriet Wallberg efter föredragning av utredare Stella Annani i närvaro av strategi- och planeringsansvarig Per Westman och avdelningschef Karin Järplid Linde.

Harriet Wallberg

Stella Annani

Kopia till:

De sakkunniga

Granskning av Stockholms konstnärliga högskolas ansökan om tillstånd att utfärda konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området konstnärliga praktiker

Uppdraget

Stockholms konstnärliga högskola (SKH) har hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ansökt om tillstånd att utfärda konstnärlig licentiat- och doktorsexamen inom området konstnärliga praktiker. Vi, Jan Kaila (ordförande), vetenskaplig rådgivare inom konstnärlig forskning på Vetenskapsrådet och forskare vid Konstuniversitetet, Helsingfors, och professor Leena Rouhiainen, Konstuniversitetet, Helsingfors, samt lektor Johnny Wingstedt, Högskolan Dalarna, har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de aspekter och kriterier som finns sammanställda i *Universitetskanslersämbetets prövning av ansökan om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom ett område* (reg.nr 242-271-15). Underlag för bedömningen har varit Stockholms konstnärliga högskolas ansökan om examenstillstånd, inklusive komplettering, samt intervjuer som genomfördes den 26 februari 2016. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, övergripande ansvariga och operativt ansvariga för utbildningen samt handledare och doktorander.

Område för examenstillstånd

Områdets omfattning och avgränsning samt dess benämning – *konstnärliga praktiker* – är väl genomtänkta. Vid intervjuerna framgick det att SKH inte valt benämningen *konstnärlig forskning* eftersom det hade varit ett alltför allmänt begrepp, som dock använts i liknande kontexter i Sverige. Lärosätet hänvisade även till att när det gäller ett vetenskapligt område kan området inte benämnas *vetenskaplig forskning* eftersom det inte vore tillräckligt specifikt, så varför skulle man då kalla SKH:s område konstnärlig forskning? Det föreslagna området innebär att SKH vill definiera sig som en högskola grundad på konstnärlig praktik. Vid intervjuerna framkom det att SKH med denna definition vill skapa sig en egen profil som avviker från de konstnärliga

forskarutbildningarna i Sverige som bedrivs inom konstnärliga fakulteter vid universiteten (Göteborgs och Lunds universitet). Detta skulle kunna möjliggöra en mångfald av konstnärlig forskning i Sverige och även utveckla den akademiska forskningens paradigmen vid svenska universitet/högskolor då SKH:s modell kan bidra till att konstnärlig praktik blir en viktig del av akademien vid sidan av vetenskaperna.

Området relaterar till högskolans utbildningar på ett övertygande och rimligt sätt, inte minst för att det enbart bedrivs utbildning baserad på praktik inom SKH:s utbildningar på grundnivå och avancerad nivå. Inom området planeras forskarutbildning i forskarutbildningsämnet performativa och mediala praktiker med de fyra inriktningarna film och media, koreografi, opera och scen.

Utöver de fyra nämnda inriktningarna finns det fyra tematiska profiler: koncept och komposition; konst, teknik, materialitet; kroppsliga och vokala praktiker; plats, händelse, möte. Syftet med de tematiska profilerna är att möjliggöra sammankomster och synergier mellan inriktningarna. Möjligen kunde det undersökas om det gick att förenkla denna komplexa struktur. Den överskridande verksamheten gav dock vid intervjuerna intrycket av att fungera utmärkt – alla intervjuade grupper (inklusive doktoranderna) berättade om mycket inspirerande gränsöverskridande processer och sammankomster. Även strukturens grundidé, att inriktningarna ger forskarna en professionell och resursmässig bas medan profilerna skapar en idébaserad gemensam större forskningsmiljö, verkade alla intervjuade vara eniga om. Vår bedömning är att området utgör en trovärdig konstnärlig helhet där delarna stödjer helheten och varandra.

Med de fyra tematiska profilerna skapas en tvärdisciplinär horisontell struktur inom den vertikala strukturen vilket betyder organisering i matrisform. Matriser har traditionellt sina starka och svaga sidor. Styrkan är att det skapas kommunikationsmöjligheter tvärs igenom strukturen, svagheter är att strukturen kan bli komplicerad och otydlig; vem har ansvaret och vem bestämmer? Dessa problem kom i någon mån fram i SKH:s ansökan och även vid intervjuerna. De fyra tematiska profilerna visade sig vara ideala former för sammankomster och utbyten när det gäller gränsöverskridande aktiviteter men professorerna är i de flesta fall knutna till de traditionella inriktningarna och en del av professorerna verkar enligt intervjuerna ha problem med den snabba gränsöverskridande utvecklingen. En ordinarie profilprofessor finns på plats och rekryteringen av ytterligare tre profilprofessorer pågår och beräknas vara klar i maj. Under processen fylls funktionen av gästprofessorer. Det framgick dock inte tydligt vid intervjuerna vilken slags kompetens man förväntar sig att dessa profilprofessorer ska ha. Om de inte har doktorsexamen, hur mäter man då deras kompetens som potentiella handledare till forskare? Utöver profilprofessorerna pågår även rekrytering av flera ämnesprofessorer.

Andelen forskning för professorerna uppgår enligt ansökan till i genomsnitt 41 procent omräknat till heltid. Den sammanlagda forskningstiden för samtliga lärarresurser inom forskarutbildningsämnet uppgår till 16,63 heltidsekvivalenter. Forskningen bygger både

på fördjupning inom de olika ämnena men också på interdisciplinärt och transdisciplinärt samarbete. Bedömningen är att forskningen inom området är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög konstnärlig nivå.

Om allt går väl skapar man på SKH med tiden en ny slags ”konsthögskoleverklighet” där en del av studenterna, från att ha startat med en stark inriktningsbaserad professionalitet, skolas till gränsöverskridande forskare inom profilområdena. Lärosätet behöver dock se upp så att inte inriktningarna och profilområdena glider isär och bildar motsatta intresseområden, eftersom man, enligt intervjuerna, inom högskolan kan uppleva de mer essentialistiskt orienterade utbildningarna på grundnivå och avancerad nivå som åtskilda från forskarutbildningens profilområden.

Sammanfattande bedömning: Aspekten område för examenstillstånd är tillfredsställande.

Forskarutbildningsmiljö

Av ansökan framgår att forskarutbildningsmiljön ger doktoranderna goda förutsättningar för deras forskarutbildningsstudier. Miljön stöder både doktorandernas ämnesbaserade (film och media, koreografi, opera och scen) utforskande, liksom det övergripande forskarutbildningsämnet performativa och mediala praktiker på ett välstrukturerat sätt. Detta bekräftades vid intervjuerna.

Konstnärlig forskning utförs i allt högre grad inom den egna högskolan genom lärarnas olika forskningsprojekt, och handledningen i de olika forskarutbildningsinriktningarna inbegriper i ökande grad innehåll, metod och projekt relaterade till konstnärlig forskning. Dessa åtgärder bidrar till att göra skolorna¹ till levande forskningsorienterade miljöer för doktoranderna.

Utformningen av de gemensamma kurserna inom ämnet performativa och mediala praktiker är välgrundad och ger doktoranderna färdigheter för att utveckla sina egna forskningsprojekt. Utöver den handledning som erbjuds är programmets profilområden tänkta att stödja tvärdisciplinära utbyten med tematiska aspekter relaterade till forskningsområdena representerade vid SKH. Som tidigare nämnts framgick vid intervjuerna entusiasm inför möjligheten att samarbeta inom den egna högskolan utöver handledning och diskussioner inom den egna inriktningen. Intervjuerna bekräftade att profilområdena och de relaterade seminarierna verkligen ger insiktsfulla perspektiv till lärare och doktorander, även om de adderar till komplexiteten i utbildningsstrukturen.

---

¹ Det vill säga de tidigare högskolorna som gick samman år 2014 – Dans- och Cirkushögskolan (DOCH), Operahögskolan och Stockholms dramatiska högskola.

Det är positivt att profilområdenas teman kan komma att förändras med tiden och att områdena kan byggas ut med nya teman.

Kollegiet inom forskarutbildningsområdet inkluderar för närvarande några professorer som är internationellt erkända inom forskarutbildning, liksom ett antal ämnesbaserade professorer som är involverade i forskarutbildningen. Antalet professorer inom forskarutbildningen kommer att öka i och med de rekryteringar som pågår.

Forskarutbildningen har tillgång till en ganska omfattande resurs av handledare som är antingen konstnärligt eller vetenskapligt kvalificerade. Dessutom har högskolan beviljats resurser för forskningstid och pengar för den undervisande lärarkåren, vilket inom en snar framtid kommer att förstärka kollegiets kompetens. Det är emellertid fortsatt viktigt att på olika sätt stödja lärarkåren för att garantera en hög nivå på forskningen och för forskarutbildningens kvalitetsutveckling. Det vore även önskvärt att relationen mellan kollegiets forskning och doktorandernas forskning utvecklades och förstärktes. Initiativet från en doktorand inom koreografi, som samlade ihop en grupp med lärare och doktorander för att tillsammans reflektera kring koreografisk forskning, utgör ett gott exempel som kan följas av de andra ämnena.

Kopplingen mellan de olika skolorna där doktoranderna är anställda och forskarutbildningen ska säkras genom en gemensam utbildnings- och forskningsnämnd med representanter från de olika skolorna och forskarutbildningsinriktningarna och från doktoranderna. Syftet är att forskarutbildningsansvarig ska säkra att doktorandernas studier och relationen mellan de olika skolorna och forskarutbildningsinriktningarna går smidigt. Detta framgår med all tydlighet. Det kan emellertid övervägas om det inte vore bra om den krävande och ansvarsfulla uppgiften att vara forskarutbildningsansvarig kunde delas av två personer.

Antagningsprocessen har även den en tydlig och väl genomarbetad struktur där representanter från skolorna deltar i beslut som rör de sökande inom deras respektive specialistområden. Positivt är också att det har tagits fram en doktorandhandbok där det till exempel framgår hur handledningen går till. Likabehandlingsfrågor är väl integrerade. De olika skolorna har utvecklat forskning på olika sätt och är i olika faser. Av intervjuerna framgick att det behöver säkerställas att alla doktorander får lika villkor för att bedriva sin forskning. Doktorandernas konstnärliga arbete är beroende av resurser, utrustning och lokaler. Här kan det behövas mer ekonomiska resurser för material och produktion med mera. Detta gäller särskilt när det konstnärliga arbetet utförs utanför SKH:s lokaler.

Under forskarutbildningen erbjuds goda arbetslokaler åt doktoranderna. Det finns även goda biblioteksresurser och ett digitalt laboratorium.

SKH har sammantaget ett välutvecklat internationellt nätverk, särskilt i relation till forskningsområdet konstnärliga praktiker och stöder aktivt doktorandernas deltagande i

internationella sammanhang. SKH är väl medveten om utmaningarna vad gäller disseminering och publicering av konstnärlig forskning. Det är viktigt att SKH utvecklar detta område ytterligare för att stödja doktorandernas arbete.

Den arbetsmiljöenkät som har genomförts nyligen har gett gott resultat. Positivt är även att det finns ett kårråd, som samlar representanter från de tre studentkårerna som finns inom högskolan.

Sammanfattande bedömning: Aspekten forskarutbildningsmiljö är tillfredsställande.

Handledarresurser

SKH anger att vid tiden för ansökan handleder 27 lärare 16 aktiva doktorander. Ambitionen är att ha kring 20 doktorander antagna och att utlysa 6 till 8 platser vartannat år för att säkra kontinuiteten. Som potentiella handledare redovisas 25 anställda professorer och 4 lektorer. Av de anställda professorerna och lektorerna är 19 meriterade på "konstnärlig grund", 9 har en filosofie doktorsexamen och 1 har filosofie licentiatexamen. Huvuddelen av dessa lärare är anställda vid lärosätet med en omfattning av 50 procent eller mer. Utöver detta redovisas ytterligare 18 handledare med tidsbegränsad anställning, vanligen anställda i en omfattning på mellan 3 och 5 procent. Merparten av dessa handledare är i övrigt verksamma på professorsnivå vid andra lärosäten och en del är huvudsakligen verksamma i olika funktioner inom det konstnärliga fältet.

Spridningen av lärare över inriktningarna film och media, koreografi, opera och scen är ganska jämn. Dessutom utgörs en substantiell del av lärarresurserna av övergripande kompetenser som kan komma alla inriktningarna till godo. Alla handledare bjuds in till två kollegiemöten per år, och bjuds dessutom in att delta i två årliga träffar med Stockholms konstnärliga handledarkollegium, som SKH organiserar i samarbete med Konstfack, Kungl. Konsthögskolan och Kungl. Musikhögskolan.

Sammantaget bedömer vi att resurserna för handledning är goda, vad gäller antal handledare samt ämnesmässig kompetens och bredd. En utmaning för miljön är dock att det, trots ett stort antal potentiella handledare, ännu endast är ett fåtal som kan uppvisa längre handledarerfarenhet. Med den planerade fortlöpande antagningen av nya doktorander kommer denna situation dock att successivt förbättras. Positivt är också SKH:s satsning på att arrangera en egen handledarutbildning. En kanske ännu större utmaning är dock att än så länge väldigt få handledare, enligt ansökan tre stycken, själva har disputerat på konstnärlig grund eller på vetenskaplig grund med konstnärliga praxisbaserade projekt. I det unga och framväxande fält som konstnärlig forskning utgör finns det i viss mån ännu anledningar och förklaringar till denna situation, som i en mer traditionell forskarmiljö skulle vara otänkbara. Det är dock en situation som kräver en tydlig strategi för förbättring, och vi ser det som högst angeläget att SKH framgent lägger

stor vikt vid att säkra nödvändig konstnärlig forskarkompetens och erfarenhet vid rekrytering av nya lärare.

Sammanfattande bedömning: Aspekten handledarresurser är tillfredsställande.

Kvalitetssäkring

Det framgår av ansökan och intervjuer att det finns en god och genomtänkt struktur för utvecklingen av kvalitetssäkringsarbetet vid SKH. Utgångspunkten för det pågående kvalitetsarbetet vid lärosätet utgörs av det kvalitetsarbete som bedrivits tidigare på de tre ingående högskolorna. En kvalitetssäkringspolicy är klar från och med ingången av år 2016, med en planerad revidering hösten 2016 – med beslut om ny policy vid början av 2017. Den tillhörande verksamhetsplanen ska tydliggöra ansvarsfördelningen för de olika delarna i kvalitetssäkringssystemet. Ett arbete med detta har påbörjats utifrån kriterier angivna i *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*, högskolelagen och högskoleförordningen. Positivt är den beskrivna transparensen i arbetet med kvalitetssäkringen där, bland andra, studenter och doktorander medverkar i såväl framtagande som implementering av systemet.

I ansökan och vid intervjuerna har det också tydliggjorts att ansvar och organisation finns formulerat i SKH:s arbetsordning. Ansvaret är fördelat på forskningsnämnden (med ett underställt forskarutbildningsråd), forskningsledare, forskarutbildningsansvarig, prefekter och lärarförslagsnämnden. Det föreslås i utkastet till ny arbetsordning att nuvarande forskningsnämnd samt de tre lokala utbildningsnämnderna ersätts av en gemensam forsknings- och utbildningsnämnd. Detta anges i ansökan som en fördel, då det på så sätt blir möjligt att samla det strategiska ansvaret över kärnverksamhetens innehåll och kvalitet.

Positivt är även att det i arbetet med uppföljning av utbildningen anges att lärosätet planerar en övergripande extern utvärdering av forskarutbildningsämnet vart femte år. En tydlig modell för hur olika lärandemål examineras och uppfylls genom obligatoriska och valbara kurser har utarbetats. Som redskap i arbetet med att säkerställa att doktoranderna når utbildningens examensmål anges de allmänna och individuella studieplanerna. Ytterligare exempel på arbetet med kvalitetssäkring är ett systematiskt arbete med kursvärderingar, revideringar av kursplaner, dokumentation av poänggivande moment och dokumentation av diskussioner med opponenter. Det framgår även att lärosätet visar medvetenhet om utmaningen som utgörs av de olika utbildnings- och forskningskulturerna vid de tre ingående högskolorna, och att i utvecklingsarbetet med de gemensamma kvalitetssäkringsprocesserna är målsättningen att bekräfta dessa skillnader på ett konstruktivt sätt. Likaså framgår det att lärosätet har en positiv inställning till att implementera konstnärliga pedagogiska förhållningsätt och kunskaper i syfte att främja hög kvalitet i undervisnings- och lärandesituationer.

Sammanfattande bedömning: Aspekten kvalitetssäkring är tillfredsställande.

Ekonomi

Enligt ansökan uppgick det statliga anslaget till 48 miljoner kronor år 2015. Av dessa var 22,7 miljoner kronor avsatta till forskarutbildningen. Av den komplettering som begärdes in framgår att utfallet blev lägre på inkomstsidan på grund av att några av doktoranderna hade en lägre aktivitetsgrad än planerat på grund av föräldraledighet med mera, men att detta balanseras av minskade kostnader. SKH menar att det finns god ekonomisk beredskap för att bedriva en omfattande forskarutbildning i egen regi. År 2014 redovisade SKH ett myndighetskapital för forskningen på 32,4 miljoner kronor. Redan idag finansierar högskolan 18 doktorander som är antagna vid Lunds universitet, varav 2 i samarbete med Kungl. Konsthögskolan.

Vår bedömning är att lärosätet kommer att ha en tillräcklig och uthållig finansiering för forskarutbildning inom området.

Sammanfattande bedömning: Aspekten ekonomi är tillfredsställande.

Sammanfattande bedömning och motivering till förslag till beslut

Sammanfattningsvis är vår bedömning att Stockholms konstnärliga högskola har förutsättningar att ge utbildning för examen på forskarnivå inom området konstnärliga praktiker. Området för det sökta examenstillståndet är rimligt och ändamålsenligt i omfattning och avgränsning. Det utgör en trovärdig konstnärlig helhet, där delarna stödjer helheten och varandra. Forskningen inom området är dessutom av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög konstnärlig nivå. Området relaterar tydligt till högskolans utbildningar på grundnivå och avancerad nivå.

Det är vår bedömning att doktoranderna arbetar i en välfungerande och stimulerande konstnärlig miljö, med handledarresurser av god kvalitet och omfattning. De har av allt att döma en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö med tillgång till ändamålsenlig infrastruktur.

Vi bedömer att lärosätet har ett välfungerande kvalitetsarbete som kommer att säkerställa en hög kvalitet i forskarutbildning. Av det underlag som redovisas framgår att lärosätet har en tillräcklig och uthållig finansiering för forskarutbildning inom området.

Man har på Stockholms konstnärliga högskola (SKH) lyckats med att definiera och konstruera ett intressant och lovande område – konstnärliga praktiker – vilket i sin tur inkluderar forskarutbildningsämnet performativa och mediala praktiker samt fyra

inriktningar: nämligen film och media, koreografi, opera samt scen. Dessutom vill man säkra det överskridande samarbetet mellan de olika inriktningarna med fyra tematiska profiler: koncept och komposition; konst, teknik, materialitet; kroppsliga och vokala praktiker; plats, händelse, möte. Denna struktur är, vilket även påpekas i yttrandet, rätt komplicerad, men på samma gång ambitiös och trovärdig i förhållande till de redan nämnda inriktningarna (som representerar de tidigare enskilda högskolorna vars sammankomst var grund för SKH). Detta i sin tur betyder att det i ansökan föreslagna området möjliggör att den höga kvaliteten och omfattningen inom forskningen som finns inom SKH:s inriktningar kan vidareutvecklas till en forskarutbildning av hög nivå med en spännande och lovande forskningsmiljö.

De sakkunnigas rekommendation

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att UKÄ beslutar att ge Stockholms konstnärliga högskola tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området konstnärliga praktiker.

De sakkunniga
Jan Kaila
Leena Rouhiainen
Johnny Wingstedt